

IXTISOSLASHTIRILGAN MAQOM MAKTAB-INTERNATLARIDA MAQOM SOLFEDJIOSI FANINING AHAMIYATI

Umarova Guljahon Abdurahim qizi

Farg'ona ixtisoslashtirilgan maqom maktab-internati, musiqiy-nazariy fanlar o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqom musiqasi O'zbekistonning boy madaniy meroslaridan biridir. Ushbu musiqiy an'analar, asosan, o'ziga xos vokal va instrumental ijro uslublari bilan ajralib turadi. Ixtisoslashtirilgan maqom maktab-internatlarida maqom solfedjiosi fani, nafaqat maqom musiqasini o'rganish, balki uning madaniy va tarixiy ahamiyatini tushunish uchun ham muhimdir. Ushbu maqolada maqom solfedjiosi fanining ahamiyati va uning ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarda o'rni haqida so'z yuritimiz.

Kalit so'zlar: maqom, musiqa, solfedjiosi, bilim, ko'nikmalar, ijro etish, vokal.

Maqom solfedjiosi — maqom musiqasining nazariy asoslarini o'rganish, uning melodiya va ritm tuzilishini tushunish, shuningdek, maqomlarni to'g'ri ijro etish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan fan. Bu fan, o'quvchilarga maqom musiqasining asosiy elementlarini, uning tuzilishini va ijro uslublarni o'rgatadi. Maqom solfedjiosi fani, o'quvchilarga O'zbekistonning boy madaniy merosini o'rganish imkonini beradi. Bu, o'z navbatida, maqom musiqasining tarixiy va madaniy kontekstini tushunishga yordam beradi. Maqom solfedjiosi darslari, o'quvchilarga maqomlarni to'g'ri ijro etish uchun zarur bo'lgan vokal va instrumental ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Bu ko'nikmalar, o'z navbatida, musiqiy ijrochilikda muvaffaqiyatga erishish uchun muhimdir. Maqom solfedjiosi darslari, o'quvchilarning musiqiy tezliklarini oshirishga yordam beradi. Bu, musiqiy eshitish va ijro etish qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Maqom solfedjiosi, o'quvchilarga musiqiy ijodkorlikni rivojlantirish imkonini beradi. O'quvchilar maqomlarni o'rganish jarayonida o'z ijodiy fikrlarini ifoda etish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Maqom solfedjiosi, o'quvchilarga maqom musiqasining an'anaviy va zamonaviy uslublarni o'rganish imkonini beradi. Bu, o'z navbatida, musiqiy an'analarni saqlash va rivojlantirishga yordam beradi.

Maqom solfedjiosi fani — O'zbekistonning an'anaviy maqom musiqasini o'rganish va o'rgatishga qaratilgan musiqiy ta'lim yo'nalishidir. Maqom — O'zbek xalq musiqasining muhim qismi bo'lib, u asosan vokal va instrumental ijro uslublarni o'z ichiga oladi. Maqomlar turli mavzularni, his-tuyg'ularni va hikoyalarni ifodalaydi. Maqom solfedjiosi darslarida maqom musiqasining nazariy asoslari, uning strukturalari, ritmlari, melodiya va harmoniyalari o'rganiladi. Bu o'quvchilarga maqomlarni to'g'ri ijro etish uchun zarur bilimlarni beradi. O'quvchilar maqomlarni ijro etish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu vokal ijro, instrumental ijro va musiqiy eshitish qobiliyatlarini o'z ichiga oladi. Maqom solfedjiosi darslari o'quvchilarning musiqiy eshitish qobiliyatini oshirishga yordam beradi, bu esa ularning musiqiy asarlarni to'g'ri baholash va ijro etish qobiliyatini rivojlantiradi. Ushbu fan orqali o'quvchilar O'zbekistonning boy madaniy merosini o'rganish va saqlash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Maqom musiqasi milliy identitetni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Maqom solfedjiosi o'quvchilarga ijodiy fikrlash va musiqiy ijodkorlikni rivojlantirish imkoniyatini beradi, bu esa ularning shaxsiy musiqiy uslubini shakllantirishga yordam beradi. Umuman olganda, maqom solfedjiosi fani o'quvchilarga maqom musiqasini chuqurroq tushunish, ijro etish va o'z musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatini beradi.

Ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarda maqom solfedjiosi fanining ahamiyati quyidagi jihatlardan iborat. Maqom solfedjiosi, o'quvchilarga maqom musiqasining nazariy va amaliy asoslarini o'rgatish orqali musiqiy ta'limning muhim qismidir. Maqom musiqasi

O'zbekistonning boy madaniy merosidir. Ushbu fan orqali o'quvchilar milliy musiqiy an'analarni o'rganish va saqlash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Maqom solfedjiosi darslari o'quvchilarning vokal va instrumental ijro ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, bu esa ularning musiqiy faoliyatida muhim ahamiyatga ega. Ushbu fan orqali o'quvchilar musiqiy eshitish qobiliyatlarini rivojlantiradilar, bu esa ularning musiqiy asarlarni to'g'ri baholash va ijro etish qobiliyatini oshiradi. Maqom solfedjiosi darslari o'quvchilarga ijodiy fikrlash va musiqiy ijodkorlikni rivojlantirish imkoniyatini beradi, bu esa ularning shaxsiy musiqiy uslubini shakllantirishga yordam beradi. O'quvchilar maqom musiqasining turli uslublarini o'rganish orqali musiqiy an'analarni chuqurroq tushunish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Maqom solfedjiosi fanining o'rganilishi o'quvchilarning ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga hissa qo'shadi, ularni milliy va global musiqiy madaniyat bilan tanishtiradi. Maqom solfedjiosi orqali o'quvchilar o'z his-tuyg'ularini va fikrlarini musiqiy ifoda etish imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu esa ularning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi. Umuman olganda, maqom solfedjiosi fanining ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarda o'qitilishi o'quvchilarning musiqiy, madaniy va shaxsiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

Xulosa:

Ixtisoslashtirilgan maqom maktab-internatlarida maqom solfedjiosi fani, nafaqat maqom musiqasini o'rganish, balki uning madaniy va tarixiy ahamiyatini tushunish uchun ham muhimdir. Ushbu fan, o'quvchilarga musiqiy ko'nikmalarni rivojlantirish, ijodiy fikrlashni oshirish va O'zbekistonning boy madaniy merosini saqlashda muhim rol o'ynaydi. Shuning uchun, maqom solfedjiosi fanini o'qitish va rivojlantirish, ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarning asosiy vazifalaridan biri bo'lishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. A. Odilov. "O'zbek xalq cholgularida ijrochilik tarixi". T., "O'qituvchi", 1995.
2. I.A.Karimov. //Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch//. "Ma'naviyat" nashriyoti T-t., 2008 y
3. Ibrohimov O.A.//O'zbek xalq musiqa ijodi//metodik tavsiyalar) 1-qism, Toshkent—1994yi.
4. 5. A. Tashanov. // Vayronkor g'oyalar va buzg'unchi mafkuralar// (ma'naviyatga tahdid soluvchi illatlar). Toshkent 2015.
6. S.Q. Yo'ldashev. //Musiqqa tarbiyasi va ta'limning rivojlanishi//. T., 1995 y
7. D. Soipova. //Musiqiy va musiqiy nazariy bilimlarni o'zlashtirish jarayonini takomillashtirish//. T-t , 2005 y

Internet resurslar:

1. <http://www.tdpu.uz>
2. <http://www.pedagog.uz> <http://www.ZiyoNet.uz>